

громадянина в Україні за 2019 рік. URL: <file:///C:/Users/Admin/Downloads/zvit%20za%202019.pdf>.

5. Чотирьох поліцейських з Дніпра судитимуть за підозрою в катуванні людини. URL: https://zaxid.net/chotiroh-politseyskih_z-dnipra-suditimut-za-pidozroyu-v-katuvanni-lyudini-n149294.

6. Волинянин звинуватив слідчого з прокурором у вибиванні з нього зізнань під погрозами тортур. URL: <https://zaxid.net/volinyanin-zvinuvativ-slidchogo-z-prokurorom-u-vibivanni-z-nogo-ziznan-pid-pogrozami-tortur-n1492226>.

7. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.

8. Справа «Гегфен проти Німеччини» (Заява № 22978/05): рішення Європейського суду з прав людини від 1 черв. 2010 р.: [сайт]. URL: <http://www.alppp.ru/court/vysshie-sudy/06-2010/informacija-o-postanovlenii-espch-ot-01-06-2010-po-delu-gefgem--protiv-germanii-zhaloba--2.pdf>.

9. Справа «Мута проти України» (Заява № 37246/06) від 31 липня 2012 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_d62#Text.

Гальченко Ольга Русланівна,

аспірант відділу аспірантури і докторантури
Національної академії СБ України

ОКРЕМІ ПИТАННЯ КЛАСИФІКАЦІЇ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ПІД ЧАС КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Одним із пріоритетних шляхів вирішення проблем протидії злочинності та розшуку осіб, що підозрюються у вчиненні кримінальних правопорушень на території однієї держави, але, намагаючись уникнути відповідальності, переховуються та продовжують злочинну діяльність в іншій країні, є міжнародне співробітництво під час кримінального провадження, що ставить перед вітчизняною кримінальною процесуальною наукою нові завдання, чільне місце серед яких займає дослідження його становлення і розвитку. Співробітництво між державами у сфері протидії окремим видам кримінальних правопорушень та екстрадиції злочинців (у сучасному розумінні цього терміну) започатковано досить давно. Зазначене питання було предметом дослідження низки вітчизняних вчених, основні здобутки яких позитивно сприйняті науковою спільнотою та правозастосовною практикою.

Зокрема, А.Б. Антонюк дослідила процес становлення і розвитку інституту міжнародного співробітництва під час кримінального провадження та запропонувала його періодизацію, в основу якої покладено усталену в світовій історії класифікацію укладення міжнародних договорів та ступінь закріплення співпраці окремих держав при розслідуванні кримінальних правопорушень у таких договорах. На думку вченої розвиток міжнародного

співробітництва у зазначеній сфері умовно поділяється на 6 періодів (етапів): 1) з найдавніших часів до кінця XVII століття (договори між Англією та Шотландією (1174 р.), Паризький трактат (1303 р.), Союзний договір між Францією і Іспанією (1612 р.), Вестфальський договір (1648 р.), Соборне уложення (1649 р.) та інші); 2) XVIII – початок XIX ст. (договір США та Великобританії (1734 р.), Ам'єнський договір (1802 р.), договори, спрямовані проти суб'єктів вчинення військових злочинів та інші); 3) з 1833 р. до закінчення Першої світової війни (Бельгійський Закон про екстрадицію (1833 р.), Версальський мирний договір (1919 р.), Паризька мирна конвенція (1919 р. та інші); 4) 1919-1945 рр. (поширення практики укладання двосторонніх договорів); 5) 1945 – початок 1990 р. (боротьба зі злочинами проти миру та безпеки людства (Загальна декларація прав людини (1948 р.), Женевська конвенція про захист цивільного населення під час війни (1949 р.), Резолюція Генеральної Асамблеї ООН № 3314 (1974 р.) та інші); 6) 1990-ті рр. і по сьогодні (Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах (1993 р.), Конвенція про кіберзлочинність (2001 р.) та інші) [1, с. 14-15].

Застосовуючи запропонований до наведеної періодизації підхід окремі вчені пропонують класифікувати становлення і розвиток міжнародного співробітництва у кримінальному судочинстві в Україні. Така періодизація, зазвичай, починається з часів Київської Русі, зокрема, договору київського князя Олега з Візантійською імперією 911 р., згідно якого слов'яни, які вчинили кримінальні правопорушення у Візантії, мали бути повернені для покарання до Київської Русі, а мешканці імперії, за таких же умов, – до Візантії. Проте, зважаючи на особливості періодизації історичного процесу розвитку України, тісно пов'язаного з польською, литовською, турецькою, австрійською і російською історією, та входженням її сучасної території на певних етапах розвитку до різних державних утворень, такий підхід до вирішення цього питання, на нашу думку, видається занадто дискусійним.

Навіть за часів існування Союзу РСР стверджувати про міжнародне співробітництво України (Української РСР), що входила до складу Союзу РСР, у сфері кримінального судочинства навряд чи доречно, оскільки суб'єктом укладання відповідних дво-, та багатосторонніх міжнародних договорів й підтримання інших взаємовідносин на цьому рівні був СРСР, а не його союзні республіки. Тому, на нашу думку, про становлення і розвиток міжнародного співробітництва під час кримінального провадження в Україні доречно говорити лише з часу набуття державою незалежності у 1991 р.

Одними із перших важливих документів у цій сфері стали ухвалені державами, що виникли на теренах СРСР, Меморандум про взаєморозуміння з питання правонаступництва щодо договорів колишнього Союзу РСР, які представляють взаємний інтерес (1992 р.) та Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних,

сімейних і кримінальних справах (1993 р.), завдяки яким була сформована основа правового регулювання міжнародного співробітництва під час кримінального провадження [2; 3]. Поступово Україна уклала низку двосторонніх та приєдналася до багатосторонніх міжнародних договорів, активізувавши співпрацю з міжнародними організаціями [4].

Проте, лише у 2011 р. в КПК України (1960 р.) унормується положення щодо надання міжнародної правової допомоги та перейняття кримінального переслідування, а після набуття чинності КПК України 2012 р. – активізувався процес приведення національного кримінального процесуального законодавства до вимог міжнародних та європейських стандартів у зазначеній сфері [5]. Завдяки цьому на сьогодні маємо законодавчо визначене поняття міжнародного співробітництва, під яким, відповідно до ст. 542 КПК України 2012 р., розуміється вжиття необхідних заходів з метою надання міжнародної правової допомоги шляхом вручення документів, виконання окремих процесуальних дій, видачі осіб, які вчинили кримінальне правопорушення, тимчасової передачі осіб, перейняття кримінального переслідування, передачі засуджених осіб та виконання вироків. Міжнародним договором України можуть бути передбачені й інші, ніж визначені у КПК України, форми співробітництва під час кримінального провадження.

У підсумку зазначимо, що становлення міжнародного співробітництва під час кримінального провадження в Україні розпочалося після здобуття державою незалежності у 1991 р., а його сучасному розвитку надає помітний поштовх реформування вітчизняного кримінального процесуального законодавства, євроатлантичні спрямування нашої держави та співробітництво з країнами-членами Європейського Союзу в цій сфері.

Список використаних джерел

1. Антонюк А.Б. Процесуальні засади міжнародного співробітництва при розслідуванні кримінальних правопорушень: дис.... канд. юрид. наук: 12.00.09. Ірпінь, 2016. 220 с.

2. Меморандум про взаєморозуміння з питання правонаступництва щодо договорів колишнього Союзу РСР, які представляють взаємний інтерес 1992 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_231#Text.

3. Конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах 1993 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_009#Text.

4. Перелік двосторонніх та багатосторонніх міжнародних договорів у сфері правової допомоги та правового співробітництва у цивільних та кримінальних справах (по країнах). Сайт Міністерства юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/m/perelik-dvostoronnih-ta-bagatostoronnih-mijnarodnih-dogovoriv-u-sferi-pravovoi-dopomogi-ta-pravovogo-spirvobitnitstva-u-tsilvlnih-ta-kriminalnih-spravah-po-krainah>.

5. Кримінальний процесуальний кодекс України. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 9–10, 11–12, 13. Ст. 88.